

5-23

BRITISH MUSEUM

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
 ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
 Γεν. Κατ. Βιβ. 12/535

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
 ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
 Αριθ. 17, 20

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
 Αριθ. 12/2365-2

~~ΚΕΤ
72~~

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1930

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Τὸ κατωτέρω δημοσιεύμενον ὑπόμνημα ἀποτελοῦν κριτικὴν τοῦ ἐν τῇ Βουλῇ καταθεμένου σχεδίου νόμου «περὶ διοικήσεως τῆς ἐκπαίδευσως» ἐπεδόθη ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδίας εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, τοὺς κ. κ ἀρχηγούς τῶν Κομμάτων καὶ τὰ μέλη τῆς ἀρμοδίας κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ μεταρρυθμίσις ἐνὸς διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ, οἷος εἶνε ὁ τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας, τοῦ ὁποίου τὴν μεταρρυθμίσειν ἐπιδιώκει τὸ ὑποβιβλημένον ὑπὸ τὴν κύρωσιν τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος σχέδιον νόμου, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνηται συχνά, εἰμὴ κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, ὅποτε ἡ ὄλη κοινωνικὴ ζωὴ καὶ αἱ ἐπιστημονικαί, θεωρητικαὶ καὶ ἐφηρμοσμένοι, κατακτήσεις ἤθελον προαχθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὸ ὑφιστάμενον σύστημα νὰ ἔχη ἤδη παλαιωθῆ. Διὰ τοῦτο ὀρθὸν καὶ ὠφέλιμον εἶνε, πρὶν ἢ προτεινομένη μεταρρυθμίσις περιβληθῆ τὸ νομοθετικὸν κύρος, νὰ μελετηθῆ καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ σημεῖα, δηλαδὴ τὸ κοινωνικόν, τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ τὸ διοικητικόν, μὴ τυχὸν αὐτῆ παρορῶσα τὴν σύγχρονον κατάστασιν ἢ δὲν ἀποδώσῃ τὰ ἐξ αὐτῆς προδοκώμενα ἀγαθὰ ἢ καθηλώσῃ τὴν Παιδείαν τῆς χώρας εἰς καθυστερημένας καὶ ἀσυγχρονίστους ἀντιλήψεις. Διότι ἡ Παιδεία θὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἢ θὰ εὐδωθῆ κατ' ἀνάγκην ἀναλόγως τῆς ἐπιτυχίας ἢ τῆς ἀποτυχίας τοῦ ψηφισθησομένου συστήματος. Ἀκριβῶς δ' ὁ λόγος οὗτος, ἵνα μὴ τὸ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς διοικητικὸν σύστημα τῆς Παιδείας ἐπιφέρῃ κατάθλιψιν εἰς αὐτὴν καὶ τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργούς καὶ ὡς ἐκ τούτου ζημίαν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὠθεῖ τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσεως, ἐφ' ὅσον καὶ εἰς αὐτοὺς ἀφορᾷ ἡ προτεινομένη μεταρρυθμίσις, νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἐπικαλεσθῆ τὸ ἐνδιαφέρον Ὑμῶν, ὅπως μὴ διὰ τῆς ψήφου Σας συντελέσητε, ὡς ἐκ τῆς ἐν τῇ Πολιτείᾳ θέσεώς Σας, εἰς νομοθετικὴν κύρωσιν διοικητικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἤθελον προκύψει τὰ ἀνωτέρω ὑποδηλωθέντα δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Ἡ Ὁμοσπονδία ἡμῶν ἐκθέτουσα τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐπὶ τοῦ ἐν λόγω σχεδίου νόμου, ποιεῖται χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀρμοδιότητος, ὅπερ ἔχει ὡς εἰδικῶς ἀσχολουμένη περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ πράγματα, παρακαλεῖ δ' ὑμᾶς νὰ ἔχητε ταύτας πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν σχετικὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν.

* *

Πρωτίστως θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν ν' ἀναγνωρίσωμεν τὸν ζῆλον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν πραγμά-

των τῆς χώρας καὶ ἰδιαίτερος τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον καὶ τὰς ζωηρὰς προσπάθειάς, τὰς ὁποίας οὗτος καταβάλλει, ὅπως λύσῃ τὸ ἀληθῶς δύσκολον πρόβλημα τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας. Τὴν δυσκολίαν τοῦ προβλήματος ἀποδεικνύει τὸ κατατεθειμένον εἰς τὴν Βουλὴν σχέδιον νόμου. Ἐκ τῆς μελέτης αὐτοῦ καταφαίνεται πόσα πράγματα πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει ὁ νομοθέτης, προκειμένου νὰ ὀργανώσῃ μίαν δημοσίαν λειτουργίαν, ἣ ὅποια δὲν εἶνε ἀπλῶς καὶ μόνον κρατικὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία, ὅποια αἰ κινουσαί τὸν ἄλλον κρατικὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτίστως λειτουργία κοινωνικὴ, ἀποσκοποῦσα τὴν προ- παρασκευὴν τοῦ ἀτόμου διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν σχέσεων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Αἱ σύγχρονοι περὶ διοικήσεως ἀρχαί, ἡ τῆς ἀποκεντρώσεως δη- λαδὴ καὶ ἡ τῆς αὐτοδιοικήσεως, αἱ ὁποιαὶ ἀποτελοῦν γενικὸν κτῆμα τῶν προωδευμένων πολιτευμάτων, ἡ διαφοροποιήσις τῆς κοινωνίας εἰς ὀμαδικὰς ὁμοιογενεῖς περιεχομένου κοινωνικὰς καὶ ἐπαγγελματι- κάς ἐνώσεις, ἡ καθολικὴ ἢ παγκόσμιος ἐκπαιδευτικὴ τάσις, ὅπως ἡ ἐκπαίδευσις προσαρμοσθῇ εἰς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ἡ ἐνιαία διαχείρισις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ φαινομένου, εἶνε τόσα γνωρίσμα- τα τοῦ συγχρόνου κοινωνικοῦ πνεύματος, τὰ ὅποια ὁ κοινωνιολόγος νομοθέτης ἐν τῇ προσπάθειᾳ αὐτοῦ πρὸς μεταρρυθμίσιν μιᾶς κρατικῆς λειτουργίας, ἡ ὅποια, ὡς προείπομεν, ἔχει τὰς βαθυτέρας τῆς ρίζας εἰς ὅλον τὸ πλάτος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, δὲν δύναται νὰ παρίδῃ· διότι ἄλλως διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ διακόψῃ τὴν ἐπαφὴν τῆς ἐν λόγῳ λει- τουργίας μετὰ τὴν γύρω ζωὴν. Τὰ δεδομένα ταῦτα τῆς συγχρόνου κοι- νωνικῆς ζωῆς καὶ τῶν συγχρονισμένων πολιτικῶν συστημάτων τὰ ἀποζητοῦμεν εἰς τὸ ὑποβιβλημένον εἰς τὴν Βουλὴν περὶ διοικήσεως τῆς Παιδείας σχέδιον νόμου, χωρὶς νὰ τ' ἀνευρίσκωμεν. Τοῦτο εἶνε τραγὴ ἀπόδειξις τῆς μεγάλης δυσκολίας, τὴν ὁποίαν συναντᾷ ὁ νομοθέτης, ὅπως προσαρμόσῃ τὴν διοίκησιν τῆς Παιδείας πρὸς τὸ σύγχρονον κοι- νωνικὸν πνεῦμα.

Τὸν ἰσχυρισμὸν μας τοῦτον, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον νόμου δὲν δια- πνέεται ἀπὸ τὴν σοβοῦσαν σύγχρονον μεγάλην μεταρρυθμιστικὴν πνοὴν ὅλων τῶν σχηματισμῶν τῆς ζωῆς, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσω- μεν ἐμφανῆ ἀναλύοντες αὐτὸ εἰς τὰς γενικὰς τοῦ γραμμᾶς: Α') εἰς τὸ ἰδρυόμενον Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον· Β') εἰς τὸ Γνωμο- δοτικὸν Συμβούλιον· Γ') εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον· καὶ Δ') εἰς τὰ Περιφερειακὰ Συμβούλια.

Α' ΑΝΩΤΑΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ.

Ἡ ἴδρυσις τοῦ Συμβουλίου τούτου ὡς Σώματος Συμβουλευτικοῦ, προωρισμένου κατὰ τὸ εἰρημένον σχέδιον νόμου νὰ καθορίσῃ ἐνιαίαν κατεύθυνσιν τῆς Παιδείας τῆς Χώρας, νὰ μελετήσῃ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας αὐτῆς, καὶ νὰ συντονίσῃ τὰς ἐπὶ μέρους προσπάθειάς πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὀρθῇ κατ' ἀρχήν, παρου- σιάζει τὰς ἐξῆς ἐλλείψεις.

1. Ἐπὶ τοῦ σκοποῦ: Ἐνῶ εἶνε δυνατόν τὸ Συμβούλιον τοῦτο νὰ

μελετήσῃ τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας τῆς Χώρας καὶ τὰς σχέσεις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ φαινομένου πρὸς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ δώσῃ τὰ στοιχεῖα πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐκφεύγει τῆς δυναμικότητός του ἡ ἐν- αία κατεύθυνσις τῆς Παιδείας. Διότι ἡ ἐνιαία κατεύθυνσις τῆς Παιδείας δὲν εἶνε ἔργον ἐπιτευκτὸν ὑπὸ ἀνομοιογενεῶς συγκεκροτημένου Σώμα- τος, ὅσον εἶναι τὸ ἰδρυόμενον Ἀνώτατον Ἐκπ. Συμβούλιον τοῦ ὁποίου, αἱ ἀπόψεις καὶ κατεύθυνσεις κατὰ ἐσωτερικὴν ἀνάγκην θ' ἀποκλίνουν ἀλλήλων. Τὴν ἐνιαίαν ταύτην κατεύθυνσιν τῆς Παιδείας μόνον Συμ- βούλιον ἐναρμονίζον τὰς ἐπὶ μέρους ἀποκλινοῦσας ἀπόψεις καὶ πραγμα- τοποιοῦν διοικητικῶς ἐνηρμονισμένην κατεύθυνσιν δύναται νὰ δώσῃ. Διότι ἐνηρμονισμένη κατεύθυνσις σημαίνει συντονισμόν τῶν ἀποκλι- νουσῶν ἀπόψεων, ἐνῶ Συμβούλιον δημιουργοῦν τὰς ἀποκλινοῦσας ἀπό- ψεις δὲν εἶναι ἰκανὸν καὶ νὰ ἐναρμονίσῃ συγχρόνως ταύτας. Ἄλλως τε ἡ ἐνιαία κατεύθυνσις ἔχει ὡς ἀναγκαίαν ἀκολουθίαν τὴν ἐνιαίαν διοί- κησιν. Ἡ ἔλλειψις ἐνιαίας διοικήσεως σημαίνει διάσπασιν τῆς ἐνιαίας κατεύθυνσεως, κατάλυσιν καὶ μὴ πραγματοποίησιν τῆς. Ἐὰν δὲν ὑπάρ- χῃ μία κορυφαία διοικητικὴ ἀρχή, ἡ ὅποια νὰ πραγματοποιῇ τὸ ἐν- αίον ἐκπαιδευτικὸν πνεῦμα εἰς τὰ διάφορα τμήματα καὶ εἶδη τῆς Ἐκ- παιδεύσεως, εἶνε ἀδύνατος ἡ ἰσόρροπος ρύθμισις τῶν ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων. Τὸ ἰδρυόμενον Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον καὶ τὸ διατηρού- μενον Διοικητικὸν τοιοῦτον ἔχουν ἀποκλειστικὸν ἔργον, τὸ μὲν πρῶτον νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν πορισμάτων τῆς μελέτης τοῦ Ἀν. Ἐκπ. Συμβου- λίου, τὰ ὅποια ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν γενικὴν λεγομένην μόρφωσιν, τὸ δὲ δεύτερον νὰ πραγματοποιῇ διὰ τῆς διοικήσεως τὰς νομοθετημένας προτάσεις τοῦ Γνωμοδοτικοῦ. Ἄλλ' ἐνῶ τὸ ἰδρυόμενον Γνωμ. Συμβούλιον ἔχει τὸ εἰδικὸν τοῦτο ἔργον, ποῖον Γνωμ. Συμβούλιον θ' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον νὰ χρησιμοποίησῃ τὰ πορί- σματα τῆς μελέτης τοῦ Α.Ε. Συμβουλίου, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὰ ἄλλα εἶδη τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ ποῖον ἐνιαῖον Διοικητικὸν Συμβού- λιον θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐνιαίαν κατεύθυνσιν τῆς Παιδείας ἐφαρ- μόζον τὰς νομοθετημένας προτάσεις τῶν ποικίλων Συμβουλίων ἢ τοῦ ἐνιαίου Γνωμοδοτικοῦ τοιοῦτου; Τὸ ὑπὸ τὴν ψῆφόν τῆς Βουλῆς σχέ- διον νόμου δὲν προνοεῖ. Ἐπομένως οὔτε ἐνιαίαν κατεύθυνσιν εἶνε ἰκα- νὸν νὰ δώσῃ τὸ Α.Ε. Συμβούλιον οὔτε ἐξ ἄλλου ἰδρύνονται εἰδικὰ Σώματα ἐνοποιούντα τὰ πορίσματα τῆς μελέτης τοῦ Α.Ε. Συμβουλίου καὶ πραγ- ματοποιούντα τὴν ἐνιαίαν κατεύθυνσιν τῆς Παιδείας. Ἐνοποιήσις λοι- πὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ φαινομένου διοικητικῶς δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως.

2. Ἐπὶ τῆς συνθέσεως: Ἡ σύνθεσις τοῦ Συμβουλίου τούτου παρου- σιάζει τὰς ἐξῆς ἀναλογίας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν προέλευσιν τῶν προσώ- πων, τὰ ὅποια τὸ ἀπαρτίζουν: δύο ἀρετοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ κλάδου ἤτοι 50)ο ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ ἀντιπρό- σωποι τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποιαὶ ἔχουν εἰδικὰ ἐκ- παιδευτικὰ ἐνδιαφέροντα, δηλ. 15.50)ο ἐπὶ τοῦ συνόλου πέντε εἰδικοί διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἀπροσδιορίστου εἰδι-

κόητος· ἑπτὰ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνωτάτων ἰδρυμάτων τῆς Ἐκπαι-
δεύσεως ἦτοι 15.50) οἱ εἴκοσι δὺο ἐκ τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν
Ἰπουργείων, ἐξ ὧν 15 τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἰπουργείου τῆς
Παιδείας, δηλ. τὰ 520) ο. Δεδομένου ὅτι πρὸς ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν
τῆς διοικήσεως ἡ γενικὴ τάσις σήμερον εἶνε ἢ τῆς ἀποκεντρώσεως, τὴν
διοικητικὴν δ' ἀποκέντρωσιν ὑπισχνεῖται καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σχέδιον
νόμου, ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν τάσιν ταύτην καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ
σχεδίου νόμου τὸ γεγονός ὅτι τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὸ Ἀ-
νώτατον Συμβούλιον, προέρχονται κατὰ 520) ο ἐξ ὑπαλλήλων τῶν κεν-
τρικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ 11.50) ο ἐκ διοριζομένων, 20.50) ο δὲ ἐξ αἰρετῶν
ἀντιπροσώπων τῆς γενικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως; Δὲν
θὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὰς διαφόρους ἀποφάσεις τοῦ τοιαύτης συνθέσεως
Συμβουλίου τὸ συγκεντρωτικὸν πνεῦμα καὶ δὲν θὰ καθηλώσῃ τὴν δι-
οίκησιν καὶ τὴν ὅλην Παιδείαν εἰς ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι ὁσήμερον κατα-
λείπουσιν ἔδαφος εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόοδον καὶ εἰς τὰς προωδευμένας
περὶ κράτους ἀντιλήψεις;

Ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν σύνθεσιν τοῦ ἰδρυμένου παρ' ἡμῶν Ἀνω-
τάτου Ἐκπ. Συμβουλίου πρὸς τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁμοίας φύσεως Συμ-
βουλίου τοῦ Γαλλικοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῆς Παιδείας (Con-
seil Supérieur de l'Instruction publique), βλέπομεν ὅτι τὸ τελευ-
ταῖον ἀπαρτίζεται ἐκ 57 μελῶν ὅλων ἐκπαιδευτικῶν, πλην τοῦ προέ-
δρου αὐτοῦ Ἰπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἐξ ὧν 13 ἐκπαιδευτικοὶ διορι-
ζόμενοι ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἦτοι τὰ 24.50) ο, καὶ οἱ
λοιποὶ πάντες αἰρετοὶ ἐξ ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν βαθμίδων ἦτοι τὰ
75.50) ο.

3. Ἐπὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀνωτάτου
Ἐκπαιδ. Συμβουλίου. Τὸ περὶ διοικήσεως σχέδιον νόμου ὁρίζει μίαν
μὲν ἑβδομάδος συνεδριάσεις αὐτοῦ κατ' Ὀκτώβριον ἐκάστου ἔτους πρὸς
καθορισμὸν τῆς ἡμερησίας διατάξεως, ἓνα δὲ μῆνα συνεδριάσεις τὸν
Ἀπρίλιον πρὸς συζήτησιν τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως.
Ἰποθέσωμεν ὅτι ὁ καθορισμὸς τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως
εἶνε ἐπιτευκτὸς ὑπὸ προσώπων, τῶν ὁποίων ἐν τούτοις τὰ ἐνδια-
φέροντα δὲν συμπέπτουν, διότι διαφόρου ποιότητος ἐκπαιδευτικὰ ἐν-
διαφέροντα ἐκάστος τούτων τρέφει: λ.χ. οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνω-
τέρων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων τρέφουσι διαφορετικὰ ἐνδιαφέροντα
ἀπὸ τὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κλάδου, οἱ αἰρετοὶ τοῦ
κλάδου ἀντιπρόσωποι διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν
ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, οἱ ἐκ τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν προ-
ερχόμενοι διαφορετικὰ διοικητικὰ ἐνδιαφέροντα ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων
ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ἀποχρώσεων κ. οὐ. κ. Ἄλλ' ἔστω
ὅτι εἶνε δυνατὸν δι' ἀμοιβαίας παραχωρήσεως νὰ καθορισθῇ εἰς πῖναξ
θεμάτων συζητητέων κατὰ τὴν σύνοδον τοῦ Ἀπριλίου. Ποῖος θὰ ἀνα-
λάβῃ νὰ μελετήσῃ ἐκάστον θεμα καὶ νὰ εἰσηγηθῇ αὐτό; Τὰ μέλη τοῦ
Ἀνωτάτου Ἐκπ. Συμβουλίου, ἀπασχολημένα εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν ἐπαγ-
γελματικὰ ἔργα, θὰ ἔχουν εἰς τὴν διάθεσίν των τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον

διὰ νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὸ διπλοῦν ἔργον, τὸ τοῦ εἰδικοῦ δηλονότι ἐπαγ-
γελματὸς των καὶ τὸ πρόσθετον, τοιοῦτον ἔστω καὶ ἐπὶ ἰδιαιτέρα ἀμοι-
βῇ; Δεδομένου ὅτι ἐπαρκεῖ νὰ μελετήσῃ ἐκάστος τὸ θέμα τῆς εἰδικό-
τητός του.—Ἐφ' ὅσον ὅμως αἱ ἀπόψεις ἐκάστων ἀποκλίνουσι, διότι
τὰ μέλη προέρχονται ἀπὸ διαφόρων ἐπαγγελματικῶν προελεύσεων,
ποῖος κεκτημένος τὰς εἰδικότητας ὅλων θὰ συντονίσῃ τὰς ἀποκλινοῦσας
ἀπόψεις, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐνιαία κατευθύνσις; Συγκαλοῦν-
ται βέβαια παντὸς εἶδους συνέδρια καὶ εἰς ὀλιγοήμερούς συνεδριάσεις
συζητοῦνται ἐν αὐταῖς πολλὰ θέματα καὶ συνάγονται ἐν αὐτοῖς συντο-
νισμένα συμπεράσματα, ἀλλὰ τὰ συνέδρια ταῦτα συγχροτούμενα ἀπὸ
μέλη ὁμοιογενοῦς ἐπαγγελματικοῦ περιεχομένου, ἐκπαιδευτικά, ἐμ-
πορικά, βιοτεχνικά, γεωργικά κ. λ. π. ἀσχολοῦνται μὲ θέματα συμ-
φυῆ μὲ τὸ ἐπαγγελματικὸν περιεχόμενον, περὶ οὗ τὸ συνέδριον.

Ἐπίσης ὁμοίας φύσεως μὲ τὸ ἰδρυόμενον ἐδῶ Ἀνώτατον Ἐκπ.
Συμβούλιον ὑπάρχουν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. Ἀλλὰ τὸ ἐν Γαλλίᾳ
ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη ὁμοιογενοῦς ἐνδιαφέροντος, διότι πάντες εἶνε
ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοί, τὰς δὲ εἰσηγήσεις τῶν μελῶν καὶ τὰ πρακτικὰ
τῶν συνεδριάσεων παραλαμβάνει τὸ 15μελὲς μόνιμον τμήμα τοῦ Συμ-
βουλίου (section Permanente), τὰ ἐπεξεργάζεται καὶ ἐξάγει τὰ γε-
νικά πορίσματα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν ὡς πηγὴ κατευθύνσεως τῆς
ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους. Ἐν Ἀμερικῇ δὲ τὸ Ἀνώτατον
Ἐκπ. Συμβούλιον (Bureau of Education) ἀποτελεῖται ἀπὸ μόνιμα
μέλη, ἅτινα συνεργόμενα εἰς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις μελετοῦν τὰ
ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ τὰ πορίσματα τῆς μελέτης
των δημοσιεύουσιν εἰς ἐκπαιδευτικὰς πολυσελίδους ἐπετηρίδας. Παρ' ἡμῶν
ποῖον ὁμοιογενὲς Συμβούλιον θὰ ἐνοποιήσῃ τὰς ἐκπαιδευτικὰς τῆς χῶ-
ρας κατευθύνσεις;

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁ κλάδος ἐκφράζει ζωντὰς ἐπιφυλά-
ξεις περὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς συμβολῆς τοῦ Συμβουλίου τούτου εἰς
τὴν ἐνοποίησην τῶν κατευθύνσεων τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας.

Β'. ΤΟ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ Συμβούλιον τούτου ἐντὸς τοῦ ὅλου διαγράμματος τῆς διοικήσεως
τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας κατέχει ὠρισμένον κύκλον ἐργασίας· ἀσχο-
λεῖται μὲ τὰ θεωρητικὰ προβλήματα τοῦ εἶδους τῆς Ἐκπαιδεύσεως,
τὸ ὁποῖον σήμερον τελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰπουργείου τῆς Παι-
δείας, ἦτοι μὲ τὰ προβλήματα τῆς γενικῆς μορφώσεως. Τὸ ἔργον τοῦ
Συμβουλίου τούτου θὰ ἦτο παράλληλον πρὸς τὰ ἔργα τῶν ἰδρυτέων
ὁμοίας φύσεως Συμβουλίων τῶν ἄλλων Ἰπουργείων, τὰ ὁποῖα ἔχουν
τμήματα ἐκπαιδευτικὰ διὰ τὰ ἄλλα εἶδη τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τὰ
Ἰπουργεῖα ταῦτα, ἐὰν θὰ ἐλαμβάνετο φροντίς νὰ λάβουν τὴν νομοθε-
τικὴν ἐπένδυσιν τὰ πορίσματα τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπ. Συμβουλίου, τὰ
σχετικὰ μὲ τὰ ἄλλα εἶδη Ἐκπαιδεύσεως, θὰ ἔπρεπε νὰ ἰδρυθοῦν
ὅμοια Γνωμοδοτικὰ Συμβούλια. Οὕτω θὰ ἰσορροπεῖτο καὶ ὠλοκλη-
ροῦτο τὸ διοικητικὸν σχῆμα τῆς ὅλης Παιδείας εἰς τὴν διοικητικὴν

αὐτὴν βαθμίδα. Τὸ διοικητικὸν σχῆμα, ὅπως διαγράφεται ἀπὸ τὸ περὶ διοικήσεως τῆς Παιδείας σχέδιον νόμου, παρουσιάζεται μονόπλευρον, ἰδρύεται δηλ. Γνωμοδ. Συμβούλιον μόνον διὰ τὴν Ἐκπαίδευσιν, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν γενικὴν μόρφωσιν, καὶ ἐλλείπειν τὰ ὁμοίως φύσεως διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδρύσεις τούτων εἰς τὰ ἄλλα Ὑπουργεῖα, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν, δὲν θὰ ἐπέφερε τὴν ἐνιαίαν κατεύθυνσιν τῆς Παιδείας, ἐὰν δὲν ἐπήρχετο ὁ συντονισμὸς τῶν κατευθύνσεων τῶν ἐπὶ μέρους τούτων Συμβουλίων καὶ δὲν ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐνιαία κατεύθυνσις διὰ τῆς ἐνιαίας διοικήσεως.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἐμποιεῖ αἰσθησὶν ἰδιαιτέραν εἰς τὴν Ὀμοσπον. ἡμῶν, εἶνε ὁ τρόπος τῆς συγκροτήσεως τοῦ Συμβουλίου τούτου, ὅστις σημειώνει χαρακτηριστικὴν περιφρόνησιν καὶ ἐξευτελιστικὴν παραγκώμισιν τοῦ κλάδου καὶ θίγει δεινῶς τὴν ἠθικὴν του ὑπόστασιν. Θεωρεῖ δηλονότι ὁ νομοθέτης μόνους ἱκανοὺς νὰ μετὰσχουν τοῦ Γνωμοδοτικοῦ τούτου Συμβουλίου τοὺς φέροντας ἀποδείξεις διατῶν σπουδῶν εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν καὶ τὴν Φιλοσοφίαν ἐν Εὐρώπῃ ἢ Ἀμερικῇ. Εἰς πάντας τοὺς ἄλλους ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἱκανότητα νὰ ἔχουν καὶ νὰ προσφέρουν πεφωτισμένας γνώμας διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα τῆς χώρας. Τὸ τεκμήριον ὅμως τοῦτο τῆς ἱκανότητος, τὰς διετεῖς τ. ἔ. ἐν Εὐρώπῃ ἢ Ἀμερικῇ σπουδᾶς, θεωρεῖ ὁ κλάδος, ἀρνούμενος πλεῖστα ἐκ τῆς πείρας παραδείγματα, ἀμφιβόλου ἀξίας καὶ σφόδρα συζητήσιμον. Ἀποδίδει βεβαίως οὗτος τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν εὐρύτεραν παιδαγωγικὴν καὶ φιλοσοφικὴν μόρφωσιν, ἣτις ἀποκτᾶται εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κέντρα μορφώσεως, πλὴν ἡ μακροχρόνιος πείρα ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἐλάχιστον ποσοστὸν τῶν τυχόντων εὐρύτερων σπουδῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ διήνοιξεν ἐνταῦθα νέους ἐκπαιδευτικὰς ὀρίζοντας καὶ ἠύρυνε τὴν παιδαγωγικὴν σκέψιν. Ὁ κλάδος γνωρίζει καλύτερον παντὸς ἄλλου τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν ἐξωτερικῶν τούτων τεκμηρίων. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως ὑπάρχουσι φιλότιμοι ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοί, γνῶσται περισσοτέρων τῆς μιᾶς τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ περιπλανηθῶσιν ἀνά τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, ἀλλ' ἐνταῦθα ἀφανῶς καὶ ἀθορύβως ἀσχοῦντες ἐν συνεχείᾳ τὸ διδασκικὸν τῶν ἔργων, παρήκολούθησαν τὴν παιδαγωγικὴν καὶ φιλοσοφικὴν πρόοδον ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῶν σοφῶν εὐρωπαϊῶν καὶ ἀμερικανῶν συγγραφέων καὶ ἀπὸ τὴν πλουσίαν κίνησιν τῶν παιδαγωγικῶν καὶ φιλοσοφικῶν περιοδικῶν. Οὗτοι σταχυολογοῦντες κάθε πρόοδον ἀπὸ κάθε παιδαγωγικὴν καὶ φιλοσοφικὴν κίνησιν ὅχι μόνον ἐνὸς κράτους, ἀλλ' ἀπὸ τὴν παγκόσμιον, μετέβαλον τὰς θεωρητικὰς κατακτήσεις τῶν ἐν λόγῳ ἐπιστημῶν εἰς διδασκικὴν καὶ σχολικὴν πράξιν. Οὗτοι ἐν τούτοις ὡς ὕλικόν ἀσφράγιστον μὲ τὴν σφραγίδα τῶν διετῶν ἐν Ἑσπερίᾳ σπουδῶν καὶ ἐσπερημένον τῆς ἐτικέτας τῆς τρεχούσης ἀξίας ἀπορρίπτονται ὑπὸ τοῦ νομοθέτου. Τὴν περιφρόνησιν αὐτὴν ὁ κλάδος αἰσθάνεται βαρεῖαν τοσούτω μᾶλλον, καθ' ὅσον προσέρχεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῶν φιλελευθέρων, ἡ ὁποία θέλει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ μίαν συμβατικὴν κατάστασιν καὶ ἀπὸ ἐπιφανειακὰς ἐντυπώσεις. Ὁ κλάδος ἀρνούμενος

τὰς γνώμας του ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου του καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν του μόρφωσιν διαδηλοῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ προοδεύῃ τὸ κράτος, τοῦ ὁποῖου οἱ κυβερνήται διὰ τῶν νομαθετικῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα πολλάκις λαμβάνουν θέτον φραγμοὺς εἰς τὴν προσωπικὴν ἱκανότητα ἐξ οὐ σὸς ἴσως προπαρασκευῆς προερχομένη καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων τυχόν παρασύρονται ἀπὸ ἐπιφανειακὰς λάμψεις ἢ ἄλλα ἐλατήρια ἄσχετα πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κράτους.

Γ'. ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ Συμβούλιον τοῦτο πρὸ τῆς προτεινομένης διοικητικῆς μεταρρυθμίσεως ἦτο τὸ μόνον συμβουλευτικὸν Σῶμα ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας. Τοῦτο ἐπετέλει τὰ ἔργα καὶ τῶν νῦν ἰδρυομένων Γνωμοδοτικοῦ καὶ Περιφερειακῶν. Ἐνεκα τοῦ μεγάλου φόρτου τῆς ἐπισωρευμένης ἐργασίας κατέστη ἀνεπαρκὲς πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ του· νὰ παρακολουθῇ δηλονότι τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ παιδαγωγικὴν πρόοδον, νὰ γνωμοδοτῇ ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν προβλημάτων τῆς Παιδείας καὶ συγχρόνως νὰ ἐπιμελῆται τῆς διοικήσεως αὐτῆς καὶ ἀσκήτῃ τὸ πειθαρχικὸν δίκαιον. Ἡ ἀνεπάρκεια αὐτὴ εἶνε ἡ μία αἰτία ἡ ὀδηγήσασα εἰς τὴν μεταρρυθμισὶν τοῦ κρατοῦντος διοικητικοῦ συστήματος τῆς Παιδείας. Ἡ ἑτέρα αἰτία εἶνε ἡ ἄρσις τῶν κακῶν τῆς διοικητικῆς συγκεντρώσεως τῆς Παιδείας, ἡ εἰσαγωγή δηλονότι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Παιδείας συστήματος ἀποκεντρωτικοῦ καὶ ἡ κάρπωσις τῶν ἐξ αὐτοῦ διοικητικῶν ἀγαθῶν. Ἡ προτεινομένη μεταρρυθμισὶς ἀπαλλάσσει τὸ διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ νομοπαρασκευαστικοῦ τοῦ ἔργου, ἰδρύουσα ἴδιον Συμβούλιον, τὸ Γνωμοδοτικόν, ἀσχολούμενον ἀποκλειστικῶς μὲ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ κατανέμει τὸ διοικητικὸν καὶ δικαστικὸν ἔργον εἰς τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια. Οὕτω τὸ πρὶν Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον παραμένον μετατρέπεται κυρίως εἰς Συμβούλιον δευτέρου βαθμοῦ, ἐκδικάζον τὰς ἐφέσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων.

Ἡδη ἐρωτᾶται: α' διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ πρὶν Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου εἰς δευτεροβάθμιον διοικητικὸν μειοῦται πράγματι ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας του καὶ καθίσταται τοῦτο ἐπαρκέστερον εἰς τὸ ἔργον του; καὶ β'. ἐπιτυγχάνεται ἡ διοικητικὴ ἀποκέντρωσις τῆς Παιδείας;

α') Ἐὰν συγκρίνωμεν τὸ πρὶν ἔργον αὐτοῦ πρὸς τὸ νῦν, εὐρίσκομεν ὅτι τοῦτο πρὶν συνήρχετο ἐτησίως εἰς ὑπερτρακισίας συνεδριάσεις, ἐξ ὧν 25—30 ἦσαν φύσεως γνωμοδοτικῆς, αἱ δὲ ἄλλαι φύσεως διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς. Ἡδη διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου ἀπαλλάσσεται τοῦτο τοῦ γνωμοδοτικοῦ ἔργου κατὰ 30 περίπου συνεδριάσεις. Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως ἀναλαμβάνει α') νὰ ἐκδικάζῃ πάσας τὰς ἐφεσιβαλλομένας διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς ἀποφάσεις τῶν ἰδρυομένων ὀκτώ περιφερειακῶν Συμβουλίων, τὰς ὁποίας οἱ ἐκπαιδευτικοὶ θὰ ἐφεσιβάλλουν, διότι ἡ δὲν τοὺς ἱκανοποιῶν ἢ τὰς θεωροῦν ἀδίκους. Ἐφ' ὅσον δίδεται, ἡ δικαία ἄλλως, ἐλευθερία πρὸς ἐπιδιώξιν ἀναθεωρήσεως μιᾶς ἀποφάσεως ἀδίκου θεωρουμένης καὶ συνεπαγομένης δυσαρέστους

συνεπείας, κείται εἰς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος νὰ ἐπιδιώξῃ ὁ καθ' οὗ ἢ ἀπόφασις τὴν ἐπὶ τὸ εὐμενέστερον μεταρρύθμισιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης. Ἐπειτα ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὸ γεγονός ὅτι πρὶν τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον πολλάκις παρεμέριζε δυσμενεῖς προτάσεις ἐπιθεωρητῶν κατὰ ἐκπαιδευτικῶν τῆς περιφερείας των καὶ δὲν ἐξέδιδε περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις, εἴτε διότι τοῦτο εἶχεν εἰς χεῖρας τοῦ στοιχείου, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ὁ ἐπιθεωρητής, ἵνα κρίνῃ ὀρθότερον περὶ τοῦ κατηγορουμένου, εἴτε διότι εἶχεν ὑποβιβασθῆ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἡμεροληψία τοῦ ἐπιθεωρητοῦ καὶ ὅτι νῦν ὁ Ἐπιθεωρητής, ὡς κατήγορος καὶ δικαστής ἅμα, κρίνει τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τῆς περιφερείας ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὑπὸ ἑτέρων δύο συναδέλφων τοῦ συγχροτουμένου Συμβουλίου καὶ ἀκωλύτως ἀποφαίνεται καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐκπαιδευτικῶν, ἐὰν, λέγομεν, λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ γεγονός τοῦτο, ἀσφαλῶς θὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι μέγας ὄγκος ὑποθέσεων μέλλει καὶ πάλιν νὰ ἐπιβαρύνῃ τὰς ἐργασίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ ζῆμίᾳ τοῦ διοικητικοῦ ἔργου. Ἐξ ἄλλου τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον δὲν θ' ἀπασχολῆται α') μετὰ τὸ ἀναθεωρητικὸν τοῦτο ἔργον, μόνον ἀλλὰ πρὸς τούτους: β') θὰ ἐνεργῆ διὰ τῶν μελῶν τοῦ ἐπιτοπίου ἀνακρίσεις καὶ ἐπιθεωρήσεις γ') θὰ προτείνῃ τὴν ἴδρυσιν καὶ κατάργησιν ἢ μετατροπὴν τῶν σχολείων τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἴδρας αὐτῶν δ') θὰ προτείνῃ τὴν χορήγησιν ἢ ἄρσιν ἀδείας πρὸς ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως ε') θὰ προτείνῃ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν μετάθεσιν τῶν Γεν. Ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν Διευθυντῶν τῶν Διδασκαλείων καὶ θ' ἀποφασίζῃ περὶ τῆς τιμωρίας ἢ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν ς') θὰ προτείνῃ τὸν διορισμὸν ὡς καὶ τὴν μετάθεσιν ἀπὸ περιφερείας εἰς περιφέρειαν τῶν λειτουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως καὶ θ' ἀποφασίζῃ περὶ μεταθέσεως εἰς ἄλλην περιφέρειαν κ.λ.π. ζ') θὰ προτείνῃ τὴν μετάθεσιν καὶ προαγωγὴν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν κατωτέρων ἐπαγγελματικῶν σχολείων η') θὰ γνωμοδοτῆ περὶ παροχῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀδείας θ') θὰ ἀποφασίζῃ τὰ ὅρια τῶν ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν ι') θ' ἀποφασίζῃ περὶ πειθαρχικῆς τιμωρίας ἢ ἀπολύσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν μελῶν τοῦ περιφ. Συμβουλίου τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως. Οὕτως εἶναι αὐτονόητον ὅτι ὁ εἰς σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ διοικητικὴ μεταρρύθμισις, ἢ ἐλάφρυνσις δηλαδὴ τοῦ διοικητικοῦ φόρτου τοῦ Ἐκπ. Συμβουλίου, δὲν ἐπιτυγχάνεται.

β'.) Ὅτι δὲ δὲν ἐπιτυγχάνεται καὶ ὁ ἄλλος σκοπός τῆς μεταρρυθμίσεως, ἢ διοικητικὴ δηλονότι ἀποκέντρωσις τῆς Παιδείας, θ' ἀποδειχθῆ κατωτέρω, ὅταν θὰ γίνῃ ἡ ἀνάλυσις τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ ἔργου τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων.

Εἰς ἄλλος λόγος, δι' ὃν ἀπέτυχε τὸ προηγούμενον διοικητικὸν σύστημα τῆς Παιδείας, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν αἴρεται διὰ τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως, εἶναι καὶ ὁ ἐξής: Τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συνίσταν συνήθως τὸ ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἀποχῆς των ἀπὸ τοῦ διδακτικοῦ καὶ γενικὰ τοῦ σχολικοῦ ἔργου, εἶχον ἀποκόψει τοὺς δεσμούς των πρὸς αὐτό, τὴν σχολ. δηλ. καὶ ἐκπαιδ. πραγματικὴν

τήτα. Φορεῖστῶν διδακτικῶν μεθόδων καὶ τρόπων ἀγωγῆς παλαιότερας ἐποχῆς διέκειντο ἀσυμπαθῶς πρὸς τοὺς παιδαγωγικοὺς «νεωτερισμοὺς» καὶ αἱ διαθέσεις των κατὰ τῶν «νεωτεριστῶν» ἦσαν τοῦλάχιστον ἐπιφυλακτικαί. Αἱ ἀντιλήψεις αὐταί, ἐνθρονισμένα εἰς κορυφαίαν ἐκπαιδευτικὴν ἀρχὴν, ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπηρεάζουν τὰς διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς πράξεις τῆς καὶ ν' ἀποφέρουν τὴν δυσαρμονίαν μεταξὺ διοικούντων καὶ διοικουμένων καὶ νὰ ὑποβιάσουν τὸ κύρος τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ σώματος εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κλάδου ὡς σώματος ἀπρηχαιωμένων διοικητικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἀντιλήψεων καὶ ἀσυγχρονίστου.

Ἡ προτεινομένη μεταρρύθμισις δὲν αἶρει οὔτε τὸ ἐλάττωμα τοῦτο τοῦ μεταρρυθμιζομένου συστήματος. Οὐδεμίᾳ διάταξις αὐτοῦ προνοεῖ περὶ καταρτισμοῦ τοῦ Συμβουλίου ἐκ προσώπων προερχομένων ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ἐν τῷ κλάδῳ ὑπηρεσίας, οὔτε δημιουργεῖται δι' αὐτοῦ ἐγγύησις περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Παιδείας στοιχείων φορέων τῆς συγχρόνου παιδαγωγικῆς προόδου. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι οὐδεμίᾳ μεταρρύθμισις εἶνε δυνατὸν νὰ προκόψῃ, ἂν, ἔστω καὶ συγχρονισμένον διοικητικὸν σύστημα, δὲν τίθεται εἰς κίνησιν ὑπὸ προσώπων, τὰ ὁποῖα πιστεύουν καὶ ζοῦν τὰς προηγμένας παιδαγωγικὰς καὶ διοικητικὰς ἀρχάς.

Δ' ΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἐὰν διὰ τὴν ὠφελιμότητα τῶν ἄλλων Συμβουλίων, τοῦ Ἀνωτάτου, τοῦ Γνωμοδοτικοῦ καὶ τοῦ Διοικητικοῦ, ἢ Ὀμοσπονδία ἔχῃ ἐπιφυλάξεις, ἕνεκα τῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ὑπεγράμμισε, διὰ τὴν συγκρότησιν καὶ λειτουργίαν τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων ἔχει ζῶηροτάτας ἀντιρρήσεις. Διότι οὐδὲν ἐκ τῶν ἀγαθῶν μέλλει νὰ πραγματοποιηθῆ ὅσα ὁ νομοθέτης ἐλπίζει. Τούναντίον μάλιστα θὰ συμβάλουν ταῦτα εἰς τὴν χειροτέρευσιν τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας, ὡς θ' ἀποδειχθῆ κατωτέρω.

Διὰ τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως ἰδρύνονται ὀκτὼ πρωτοβάθμια περιφερειακὰ Συμβούλια, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀνατίθεται ἡ διοίκησις δύο συνεχόμενων ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν, αἱ ὁποῖαι ὀρίζονται 16 καθ' ὄλον τὸ κράτος. Δεδομένου ὅτι τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως τὸ 1929 ἀνῆρχοντο εἰς 697 καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ εἰς 2724, εἰς ἕκαστον περιφερειακὸν Συμβούλιον θ' ἀναλογεῖν 85 σχολεῖα καὶ 340 περίπου ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοί. Διὰ νὰ εἰμθα ἀκριβεῖς, θὰ ὑπάρξουν δύο ἕως τρεῖς Περιφέρειαι μὲ μεγαλύτερον τοῦ ἀναφερομένου ἀριθμὸν σχολείων καὶ λειτουργῶν, ἐνῶ εἰς τὰς περισσοτέρας ἐξ αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τούτων θὰ εἶναι αἰσθητῶς μικρότερος. Μήπως εἶνε πολλὰ τὰ Συμβούλια, ἕκαστον τῶν ὁποίων μέλλει νὰ διοικήσῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν σχολείων καὶ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν;

Ἄλλὰ δὲν πολυπραγμονοῦμεν διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Συμβουλίων,

ἀρκεί διὰ τῆς ἰδρύσεως τοσούτων νὰ προκύψουν τὰ διοικητικὰ ἱερά, τὰ ὅποια προσδοκᾷ ὁ νομοθέτης, ἢ ἀποκέντρωσις δηλονότι καὶ ἡ ἀνωτάτω διοίκησις τῆς Παιδείας.

Ἄλλὰ γίνεται πραγματικὴ ἀποκέντρωσις; Προκύπτει διοικητικὴ ὠφέλεια ἐκ τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν; Ἐξετάσωμεν πρῶτον τὴν σύνθεσιν αὐτῶν.

1. Σύνθεσις τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίῶν Μ. Ἐκπαιδύσεως.

Συμφώνως πρὸς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σχέδιον νόμου τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια εἶνε τριμελῆ καὶ συγκροτοῦνται ἀπὸ τοὺς δύο Γεν. Ἐπιθεωρητὰς δύο συνεχομένων ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν καὶ ἐξ ἑνὸς ἐπιθεωρητοῦ τῶν φυσικῶν ἢ μαθηματικῶν. Συνεδριάζουν ἐπὶ 2—3 ἡμέρας ἀπαξ τοῦ μηνὸς καὶ εἰς ἑκτὼ μῆνας πρὸς διοίξεις καὶ ἐκδί-
κασιν τῶν πειθαρχικῶν παραπτώματων τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν τῆς περιφέρειας των. Τὰ ἐκ τῆς ἀνωτέρω συνθέσεως ἐλαττώματα τῶν Συμβουλίῶν αὐτῶν εἶνε τὰ ἐξῆς: α') μειώνουν κατὰ τὸ 1)3 τοῦλάχιστον τὸ ἐπιθεωρητικὸν ἔργον τῶν φιλολόγων ἐπιθεωρητῶν καὶ κατὰ τὰ 2)3 τὸ τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν. Τὸ ἔργον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἐπιθεωρητοῦ, ὡς γνωστὸν, δὲν συμπύπτει πρὸς τὸ ἔργον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ἄλλων κρατικῶν ἐπιθεωρήσεων. Τοῦ πρώτου κύριον ἔργον εἶνε τὸ καθοδηγητικόν, ἐνῶ τῶν ἄλλων τὸ ἔργον εἶνε ἐλεγκτικὸν κυρίως τῆς ἐργασίας τῶν ὑφισταμένων. Ἀπὸ τὸ καθοδηγητικόν, τὸ παιδαγωγικόν τοὺς λοιπὸν ἔργον, ὅπερ εἶναι κολοσσιαίας σημασίας διὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν πρόοδον, τοὺς ἀφαιρεῖ ἢ συμμετοχὴ εἰς τὰ Συμβούλια χρόνον ὅχι μόνον 2—3 ἡμερῶν, τῶν ἡμερῶν τῶν συνεδριάσεων, κατὰ μῆνα, ἀλλὰ τόσων ἄλλων ἡμερῶν, ὅσαι ἀπαιτοῦνται, ἵνα προπαρασκευασθοῦν αἱ ὑποθέσεις, αἱ διοικητικαὶ καὶ πειθαρχικαί, αἱ ὅποια θὰ ἐκδικασθοῦν καὶ ὅσαι ἀκόμη ἀπαιτοῦνται, ἵνα μεταβοῦν οἱ ἕτεροι δύο ἐπιθεωρηταὶ εἰς τὴν κινητὴν ἔδραν, εἰς ἣν ἐκάστοτε συνεδριάζει τὸ Συμβούλιον. Ὁ χρόνος λοιπὸν τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς μελέτης τῶν κριθησομένων ὑποθέσεων, τῆς μεταβάσεως εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Συμβουλίου, καὶ ὁ χρόνος τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ εἶνε ὀλιγώτερος τῶν δέκα (10) ἡμερῶν δι' ἕκαστον φιλόλογον ἐπιθεωρητὴν. Ὁ χρόνος οὗτος ἀναλογεῖ εἰς τὸ διπλάσιον δι' ἕκαστον ἐπιθεωρητὴν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν, διότι ἕκαστος τούτων εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ μετάσχη ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς δύο Συμβουλίῶν, ἐπειδὴ τὰ Συμβούλια θὰ εἶνε ὀκτώ, οὗτοι δὲ εἶνε τέσσαρες. Ἡ μὴ συμμετοχὴ τῶν τελευταίων τούτων εἰς τὸ Συμβούλιον ματαιώνει τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ. Ἐπομένως τὸ 1)3 τοῦ χρόνου ἐκάστου μηνὸς οἱ φιλόγοι εἶνε ἐπιθεωρηταὶ καὶ τὰ 2)3 αὐτοῦ οἱ φυσικοὶ καὶ μαθηματικοὶ ἀποσπῶνται ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἔργου καὶ ἀπασχολοῦνται εἰς διοικητικῆς φύσεως ζητήματα.

β') Ἐκαστος ἐπιθεωρητὴς διατρεῖ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἀρχείου, ἐν ᾧ φυλάσσονται τὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν ἐκάστου ἐκπαιδευτικοῦ τῆς περιφέρειας του. Προκειμένου νὰ ἐκδικασθοῦν ὑποθέσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν διοικητικῆς ἢ πειθαρχικῆς φύσεως, τὸ Συμβούλιον ἔχει ἀνάγκην πολλάκις νὰ προστρέξῃ εἰς τὸ

ἀρχεῖον καὶ νὰ συμβουλευθῇ αὐτὸ πρὸς λήψιν ὀρθότερας ἀποφάσεως. Ἄλλὰ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συμβουλίου εἶνε μόνον τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ὁποίου ἐκάστοτε συνεδριάζει τὸ Συμβούλιον. Τὸ ἀρχεῖον ὅμως τῶν ἐτέρων δύο ἐπιθεωρητῶν, ἵνα γίνῃ χρήσιμον, εἶνε ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ φορητόν. Οὕτω θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ μετακομίζονται πάντοτε τὰ δύο ἐκ τῶν τριῶν ἀρχείων ἀπὸ ἑδρας εἰς ἔδραν δίκην παραγγελιοδορικῶν δειγμάτων μὲ ὄλους τοὺς κινδύνους τῆς ἀπολείας αὐτῶν καὶ μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς δαπάνης διὰ τὴν μετακόμισιν αὐτῶν. Μὴ νομισθῆ δὲ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ μετακομίζονται ὑπὸ μάλῃς οἱ ὀγκώδεις πολλάκις φάκελλοι, οἱ περιέχοντες τὰ στοιχεῖα τῆς καταστάσεως πολλῶν ἐκπαιδευτικῶν, περὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ὁποίων θ' ἀσχοληθῆ τὸ Συμβούλιον. Ἐὰν δὲν ἤθελον ἄλλως τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συμβουλίου πάντα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν κρινομένων ἐκπαιδευτικῶν, ὑπάρχει ἡ εὐλογος πιθανότης, ἢ κρίσις τοῦ Συμβουλίου νὰ μὴ εἶνε ἀκριβοδικαία.

γ') Ἡ σύνθεσις τῶν Συμβουλίῶν μειώνει τὴν ἐγγύησιν τῆς ἀμερολήπτου κρίσεως. Οἱ Γεν. Ἐπιθεωρηταὶ ἐπιθεωροῦντες τοὺς ἐκπαιδευτικούς τῆς περιφέρειας των ἢ ἐνεργοῦντες ἀνακρίσεις ἐπὶ ὑποβαλλομένων καταγγελιῶν σχηματίζουν γνώμην ὑποκειμενικὴν περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀριότητος, τῆς διοικητικῆς ικανότητος, τῆς εὐσυνειδησίας καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ ἀθωότητος αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἡ γνώμη των εἶνε ὑποκειμενικὴ, ὑπάρχει κάθε πιθανότης, ἢ δὲ διοικητικὴ πείρα ἔχει θετικῶς ἀποδείξει τοῦτο, ὅτι δύναται ἡ γνώμη των αὐτῆ νὰ εἶνε ἢ ἐσφαλμένη ἢ ὑπερβολικὴ. Τὸ κρίνον ὑποκείμενον, ὡς γνωστὸν, πολλάκις συνοδεύεται ὑπὸ προσωπικῶν ἀδυναμιῶν ἀναλόγως τῆς ψυχοσυνθέσεώς του, τῆς μορφώσεώς του καὶ τῆς οἰκογενειακῆς του ἀνατροφῆς. Ὄταν δὲ συμπέσῃ τὸ πρόσωπον τοῦτο νὰ εἶνε καὶ δικαστὴς τοῦ κρινομένου, εἶνε ἀναπότρεπτος ἀνάγκη αἱ ἀποφάσεις του νὰ ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῶν ὑποκειμενικῶν του ἀντιλήψεων καὶ τῶν προσωπικῶν του διαθέσεων. Τοῦτο ὅμως οὐδαμῶς εἶνε ἐγγύησις τῆς ἀμερολήπτου καὶ ἀπροσωπολήπτου ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης.

Ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ συμβαίῃ τοῦτο, ἀποδεικνύουν αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἐκπ. Συμβουλίου κρίναντος προτάσεις καὶ ἀποφάσεις τῶν ἐποπτικῶν Συμβουλίῶν τῆς Ἀθῆν. Ἐκπαιδύσεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἡ σχετικὴ στατιστικὴ ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τὸ 1928 τὸ Ἐκπ. Συμβούλιον ἐπὶ 484 προτάσεων καὶ ἀποφάσεων τῶν Ἐποπτικῶν Συμβουλίῶν, τὰς ὁποίας ἔκρινε, ἠκύρωσε τὰς 208, κατὰ δὲ τὸ 1929 ἐπὶ 302, τὰς ὁποίας ἔκρινε, ἠκύρωσε τὰς 144 καὶ μετερρῦθμισε 4. Ἐὰν τοσοῦτον ἀριθμὸν προτάσεων καὶ ἀποφάσεων τῶν ἐποπτικῶν Συμβουλίῶν, ἔνθα ἐκ τῶν τριῶν μελῶν, τὰ ὅποια τὸ ἀπαρτίζουν, ἐν μόνον εἶνε ὁ ἐπιθεωρητὴς, εἰσηγητὴς συγχρόνως καὶ δικαστὴς, ἠκύρωσε τὸ Ἐκπ. Συμβούλιον ὡς δευτεροβάθμιος διοικητικὴ ἀρχή, ὑπάρχει ἤδη τὸ δεδομένον ὅτι καὶ τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως, τὰ συγκροτούμενα ὑπὸ τριῶν ἐπιθεωρητῶν, εἰσηγητῶν καὶ δικαστῶν, θὰ παρέχουν ἐλαχίστην ἐγγύησιν περὶ ἀμερολήπτου ἢ ὀρθῆς δικαιοπραξίας. Κατήγοροι καὶ δικασταὶ εἶνε τὰ αὐτὰ πρόσωπα, οἱ ἐπιθεωρηταί. Δὲν

καταλύεται ούτως ἡ ἐγγύησις τῆς ἀμερολήπτου κρίσεως καὶ δὲν μεταπίπτομεν εἰς μεθόδους δικαιοπραξίας, αἱ ὁποῖαι ἴσχουν πρὶν ἢ μεταβληθῆ τὸ ἀπολυταρχικὸν κράτος εἰς τὸ κράτος τοῦ Δικαίου;

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἡ Ὁμοσπονδία ἡμῶν θεωρεῖ τὴν ὡς ἄνω συγκρότησιν τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων ὡς χειροτέρευσιν τῆς σημερινῆς κακῆς διοικήσεως τοῦ κλάδου.

δ') Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ ὁ χρόνος τῶν συνεδριάσεων τῶν Περιφερειακῶν Συμβουλίων εἶνε ἀνεπαρκῆς πρὸς λήψιν δικαίων αποφάσεων. Τὸ σημερινὸν Ἐκπ. Συμβούλιον, ἵνα ἐκτελέσῃ τὸ διοικητικὸν καὶ δικαστικὸν τοῦ ἔργου συγκροτεῖ 250 περίπου συνεδριάσεις ἐτησίως καὶ ἐν τούτοις δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας. Τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν συνεδριάσεων κατανεμόμενον εἰς τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια ἀντιστοιχεῖ εἰς 4 τοὐλάχιστον συνεδριάσεις κατὰ μῆνα, ἧτοι εἰς τὸ διπλάσιον περίπου τοῦ ὑπὸ τοῦ σχεδίου νόμου ὀριζομένου. Ἐὰν δὲ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἐνεργῇ τὸ Συμβούλιον τῶν ἐπιθεωρητῶν, θὰ εἶνε κατ' ἀναλογίαν περισσότεραι ἢ τὸ ὄγδοον τῶν ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ Ἐκπ. Συμβουλίου ἐνεργουμένων, δι' οὗς λόγους ἀναφέρομεν ἀνωτέρω, τότε καταλήγει κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ καθωρισμένος χρόνος τῶν 2—3 ἡμερῶν διὰ τὰς κατὰ μῆνα συνεδριάσεις εἶνε ἀνεπαρκέστατος διὰ τὴν ἀνετον συζήτησιν καὶ διονύχισιν τῶν κρινομένων ὑποθέσεων. Κατ' ἀνάγκην αἱ ὑποθέσεις αὗται θὰ κρίνονται ἐπιτροχάδην καὶ θὰ ἐμφιλοχωροῦν ἀδικαίαι, αἱ ὁποῖαι θὰ καθιστῶσι χειρότερον τὴν διοίκησιν ἢ πρὶν. Ἐὰν πάλιν παραταθοῦν αἱ ἡμέραι τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου, τοῦτο θὰ γίνῃ ἐπὶ ζημίᾳ μεγαλυτέρα τοῦ ἐζημιωμένου ἤδη ἐπιθεωρητικοῦ ἔργου.

2. Ἄλλ' ἐπιτυχάνεται ὁ ἕτερος σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον προτείνεται ἡ ἴδρυσις τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων, ἡ ἀποκέντρωσις τῆς διοικήσεως καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὰ; Ἐὰν ἀποκέντρωσις εἶνε ἡ μετάθεσις τῆς τελειωτικῆς διοικητικῆς ἐνεργείας, προκειμένου περὶ περιφερειακῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων, ἀπὸ τοῦ κέντρου εἰς τὰ περιφερειακὰ τμήματα τοῦ κράτους, καὶ ἐὰν σκοπὸς τῆς ἀποκεντρώσεως εἶνε ἡ ἐγγύτερα, ἐνημεροτέρα ἀμεσώτερα καὶ ἐπαρκέστερα παρακολούθησις καὶ προαγωγή τῶν ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων τῶν περιφερειακῶν τμημάτων τοῦ κράτους, οὔτε ἡ διοικητικὴ ἀποκέντρωσις τῆς Παιδείας οὔτε ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιτυχάνεται διὰ τῆς ὡς ἄνω συγκροτήσεως τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων. Διότι πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις αἱ κρινόμεναι ὑπ' αὐτῶν εἶνε ἐφεσίβλητοι εἰς τὸ κεντρικὸν διοικητικὸν Συμβούλιον. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσαι αἱ μὴ ἱκανοποιητικαὶ ἀποφάσεις τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων θὰ ἐφεσιβάλλωνται εἰς τὸ Διοικητικόν, δι' οὗς λόγους ἀνεπτύξαμεν ἀνωτέρω, ἡ τελειωτικὴ κρίσις τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν θὰ γίνεται ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ ἐδρευόντος Συμβουλίου. Οὕτως ἡ τελικὴ ἐκδίκασις θὰ γίνεται καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ κέντρου καὶ ἐπομένως ἐξατμίζεται ἡ ἐκ τῆς ἀποκεντρώσεως διοικητικὴ ὠφέλεια.

Ὁ Νομοθέτης ἠναγκάσθη νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ σύστημα τοῦ τῆν διάταξιν περὶ ἐφέσεως, διότι ἀναγνωρίζει τὸ ἐλάττωμα τῆς συγκροτήσεως τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων ἐκ Γεν. Ἐπιθεωρητῶν. Ἄ-

ναγνωρίζει δηλ. τὴν ὀρθότητα τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητῆς κατήγορος ὧν δὲν δύναται νὰ εἶνε συγχρόνως κριτῆς καὶ δικαστῆς. Ἴνα λοιπὸν περιορίσῃ τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης ιδιότητος τῶν μελῶν τοῦ περιφερειακοῦ Συμβουλίου κακόν, τὴν κατάλυσιν τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου, ἔδωκεν εἰς τοὺς κρινομένους τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως. Ἄλλ' οὕτω κατέλυσε ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀποκέντρωσιν τῆς διοικήσεως. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀποδεχθῆ τις ὡς ὀρθὸν τοῦτο, ὅτι ἀποκέντρωσις ἄνευ αὐτοδιοικήσεως ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους τιθεμένων ὀρίων ἐνιαίας διοικήσεως οὔτε νοητὴ οὔτε ὑπαρκτὴ εἶνε. Ἐὰν αἱ περιφερειακαὶ διοικητικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα αὐτάρκους ἐνεργείας καὶ τελειωτικῶν αποφάσεων ἐπὶ ὀρισμένων ζητημάτων, ἀλλ' εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ διαπέμπωσιν τὴν ὀριστικὴν λύσιν αὐτῶν εἰς τὸ κέντρον, ἀποκέντρωσις δὲν ὑπάρχει.

Ἐὰν τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια συνεκροτοῦντο, ὅπως δι' ὑπομνήματός τῆς ἡ Ὁμοσπονδία ἡμῶν ὑπεστήριξεν, ὅπερ ὑπεβλήθη πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὄργανόν τῆς, τὸ «Δελτίον» τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἀποκέντρωσις τῆς Παιδείας. Ἐπανερχόμεθα ἔθεν ἐπὶ τοῦ αἰτήματός μας ἐκεῖνου καὶ παρακαλοῦμεν μετὰ θερμῆς καὶ ἐπιμονῆς νὰ τύχῃ τῆς προσηκούσης ἀπὸ μέρους τῶν ἀρμοδίων προσοχῆς.

* *

Συμπέρασμα. Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ περὶ διοικήσεως τῆς Παιδείας σχεδίου νόμου εἰς τὰς γενικὰς του γραμμὰς προέκυψαν τὰ ἐξῆς ἐλαττώματα αὐτοῦ: 1) ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ περὶ τοῦ Ἄνωτάτου Ἐκπ. Συμβουλίου α') ὅτι πλεόν τοῦ ἡμίσεος ἐπὶ τοῖς 0) τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑπαλλήλους τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐπομένως τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτοῦ θὰ ἐπηρεάσῃ τὸ συγκεντρωτικὸν πνεῦμα, β') ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνομοιογενῆ στοιχεῖα καὶ διὰ τοῦτο τὰ πορίσματά του θὰ περιέχουν ἀπόψεις ἀποκλινοῦσας ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀντὶ ἐνιαίας κατευθύνσεως, τὴν ὁποῖαν ἀποσκοπεῖ, θὰ προκύψῃ ποικιλία κατευθύνσεων, γ') ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ μόνιμον τμήμα αὐτοῦ καθαρῶς ἐκπαιδευτικόν, τὸ ὁποῖον νὰ συντονίζῃ τὰς ἀποκλινοῦσας ἀπόψεις πρὸς τὸν ἐκπαιδευτικὸν σκοπόν. Τὸ Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦτο, ἔχει περιορισμένον κύκλον ἐργασίας· γνωμοδοτεῖ μόνον ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν γενικὴν μόρφωσιν. Τὴν ἴδρυσιν ἄλλων ὁμοίων Συμβουλίων πρὸς γνωμοδότησιν ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῶν ἄλλων εἰδῶν Ἐκπαιδεύσεως δὲν προβλέπει τὸ περὶ διοικήσεως τῆς Παιδείας σχέδιον νόμου.

2. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου α') ὅτι θέτει ἀρχὴν τεκμαίρουσαν τὴν ἱκανότητα τῶν συγκροτούντων αὐτὸ μελῶν μὴ ἀνταποκρινόμενῃ πρὸς τὴν ἐμπειρικὴν πραγματικότητα· καὶ β') ὅτι παραγκωνίζει τοὺς ἱκανοὺς ἐκπαιδευτικούς, τοὺς ὁποίους ἀσφαλῶς ἐγκλείει εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁ κλάδος, καὶ οὕτω περιφρονεῖται οὗτος.

3. "Όσον ἀφορᾷ εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον α') δὲν μειοῦται ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, ὅστις καθίστα τοῦτο μέχρι τοῦδε ἀνεπαρκές, ἔνεκα τοῦ ἀπεριόριστου ἀριθμοῦ τῶν ἐφέσεων, β') ὅτι διατηρεῖται δι' αὐτοῦ ἡ συγκέντρωσις τῆς διοικήσεως, ἐπειδὴ πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἀποφάσεις τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων θὰ κρίνονται τελεσιδίκως ὑπ' αὐτοῦ καὶ γ') ὅτι ἐπιτρέπει τὸν διορισμὸν εἰς αὐτὸ πρόσωπων ἐστερημένων τῆς ἐνημερότητος ἐν σχέσει πρὸς τὴν σχολικὴν πράξιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχουν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου.

4. "Όσον ἀφορᾷ εἰς τὰ περιφερειακὰ Συμβούλια α') ὅτι δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ ἀμερόληπτος διοίκησις, διότι εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα, τὰ συγκροτοῦντα αὐτά, συγκεντροῦνται ἰδιότητες τοῦ κατηγοροῦ ἅμα καὶ δικαστοῦ· β') ὅτι δὲν ἀποκεντροῦται ἡ διοίκησις, διότι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν εἶνε ἐφεσίβλητοι εἰς τὸ κέντρον καὶ ἐκδικάζονται τελεσιδίκως ὑπ' αὐτοῦ· γ') ὅτι ἀπομακρύνονται οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἔργου, τοῦ καθοδηγητικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ καὶ δ') ὅτι διατίθεται ἐλάχιστος χρόνος διὰ τὰ διοικητικὰ καὶ δικαστικὰ ἔργα τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων.

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρων ἐλαττωμάτων ἡ Ὀμοσπονδία ἡμῶν ἄγεται εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ προτεινόμενον σύστημα διοικήσεως τῆς Παιδείας δὲν διαπνέεται ἀπὸ τὴν μεγάλην προοδευτικὴν πνοήν, ἡ ὁποία πνέει εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς δημοσίας ζωῆς καὶ τῆς κοινωνίας καθόλου. Δίδει τὴν ἐντύπωσιν προχείρου συμβιβασμοῦ συμβατικῶν καταστάσεων. Τὸ κράτος δὲν φαίνεται ἀκόμη παρεσκευασμένον νὰ δώσῃ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Παιδείας τὴν λύσιν, τὴν ὁποίαν ἀξίζει τόσον μεγάλον πρόβλημα ὡς εἶνε τὸ Ἐκπαιδευτικόν. Διὰ τοῦτο θεωρεῖ καθήκον τῆς νὰ συστήσῃ καὶ παρακαλέσῃ ὅπως ληφθοῦν ὑπ' ὄφει αἱ ἀνωτέρω ἐκιωθέναι ἀντιλήψεις τῆς Ὀμοσπονδίας ἐφ' ὅλων τῶν κεφαλαίων τοῦ ὑπὸ κρίσιν σχεδίου νόμου, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει ἀναβληθῆ μὲν πρὸς τὸ παρὸν ἢ ἀπόπειρα ἀποκεντρώσεως τῆς διοικήσεως τῆς Παιδείας καὶ ἡ ἴδουσις τῶν περιφερειακῶν Συμβουλίων, ψηφισθῶν δὲ αἱ διατάξεις περὶ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπ. καὶ τοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου αἰρομένων τῶν ἀνωτέρω ὑπογραμμισθέντων αὐτῶν ἐλαττωμάτων. Τὰ συμβούλια δὲ ταῦτα, τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικόν καὶ τὸ Γνωμοδοτικόν, ἰδρῦόμενα ἄς μελετήσουν ὡς πρῶτον πρόβλημα τὸ τῆς διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως τῆς Παιδείας καὶ ἄς ἀναλάβουν ρητὴν τὴν ἐντολήν νὰ διατυπώσουν σχέδιον νόμου περὶ αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγχρόνων διοικητικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς σημασίας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ φαινομένου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Φεβρουαρίου 1930.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Πρόεδρος	Τὰ μέλη	Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Δημ. Θ. Ἀναγνωστόπουλος	Μ. Γερμανὸς	Ἐπ. Μπασουκίας
	Γ. Μπομπορίδης	
	Γ. Κατσαμᾶς	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - Π.Τ.Δ.Ε
ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΟΛΙΚΟΥ
ΜΟΥΣΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Δ.Μ.Σ.Μ.Υ.)
ΑΡΧΕΙΟ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ &
ΠΑΙΔ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (Α.-Β.Α.Κ.Η.)
ΑΡΙΘΜ. ΕΙΣΑΓ. 2264
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓ. 5-2-2011
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘ. ΕΞΩ. 342.485 01M

UNIVERSITY MICROFILMS

23